

1130.

Na osnovu člana 10 stav 3 Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija ("Službeni list CG", broj 80/10), a po prethodno pribavljenom mišljenju Nacionalnog savjeta za obrazovanje i Savjeta za visoko obrazovanje, Ministarstvo prosvjete i sporta donijelo je

P R A V I L N I K O OPISU NIVOVA I PODNIVOVA KVALIFIKACIJA

Sadržaj pravilnika

Član 1

Ovim pravilnikom određuje se opis nivoa i podnivoa kvalifikacija, koji se svrstavaju u osam nivoa nacionalnog okvira kvalifikacija.

Pojam

Član 2

Opis nivoa i podnivoa kvalifikacija je mjerljivi pokazatelj složenosti znanja, vještina i kompetencija koje je lice steklo učenjem i dokazalo nakon postupka učenja.

Prvi nivo (I)

Član 3

Prvi nivo (I) ima dva podnivoa, i to: podnivo jedan (I1) i podnivo dva (I2).

Podnivo jedan (I1) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: elementarna znanja o jednostavnim činjenicama i pojmovima u oblasti rada ili disciplinama;

2) vještine: elementarna jezička i matematička pismenost; ovladavanje praktičnim vještinama u izvršavanju manjeg broja poznatih zadataka, koji se ponavljaju, uz upotrebu osnovnih alata i materijala;

3) kompetencije: rad u potpuno predvidljivim i poznatim situacijama, koje se ponavljaju; samostalnost u obavljanju poslova i zadataka je vrlo mala; obavljanje poslova i zadataka je pod neposrednim nadzorom; nema odgovornosti za rad drugih.

Podnivo dva (I2) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: osnovna opšta znanja, poznavanje osnovnih činjenica i pojmova u disciplini ili oblasti rada, ili disciplini, koja omogućava dalje sistematično učenje;

2) vještine: osnovna jezička, matematička i informatička pismenost; osnovna znanja iz prirodnih i društvenih nauka i osnove građanske osposobljenosti; obavljanje, uz detaljne smjernice, osnovnih i ranije isplaniranih zadataka, u poznatim situacijama, koji se rijetko mijenjaju, uz upotrebu osnovnih metoda, alata i materijala;

3) kompetencije: obavljanje poslova i zadataka u predvidljivim i poznatim situacijama; ograničenu samostalnost u radu na jednostavnim, poznatim poslovima i zadacima pod neposrednim nadzorom; vrednovanje rada je prema jednostavnim kriterijumima; nema odgovornosti za rad drugih.

Drugi nivo (II)

Član 4

Drugi nivo (II) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: osnovna opšta i funkcionalna stručna znanja, primjenjiva u praksi u oblasti rada ili disciplini;

2) vještine: osnovna funkcionalna jezička, matematička, informatička pismenost, upotreba osnovnih znanja iz prirodnih i društvenih nauka i osnove građanske pismenosti; izvođenje manje

zahtjevnih, unaprijed definisanih poslova i zadatka u poznatim uslovima; rukovanje mašinama sa jednostavnim procedurama, sa jednostavnim alatima i uređajima, uz detaljna uputstva;

3) kompetencije: obavljanje poslova pod povremenim nadzorom, sposobnosti snalaženja u rješavanju jednostavnih problema u situacijama koje su vezane za određenu oblast ili disciplinu; vrednovanje sopstvenoga rada je prema osnovnim kriterijumima u svojoj oblasti rada, uz ograničenu odgovornost za kvalitet.

Treći nivo (III)

Član 5

Treći nivo (III) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: osnovna opšta i stručna znanja, uz poznavanje činjenica, principa i procesa u oblasti rada ili disciplini;

2) vještine: kognitivne i praktične vještine omogućavaju rješavanje poznatih i manje poznatih situacija; poslove i zadatke koji su srednje zahtjevni, manje standardizovani i relativno pregledni, sa različitim materijalima, alatima, opremom i uređajima u proizvodnji i uslugama;

3) kompetencije: osposobljenost za izvođenje poslova i zadataka koji nijesu uvijek unaprijed definisani, uz veći stepen odgovornosti i samostalnosti; rad je u skladu sa opštim instrukcijama; u okviru unaprijed datih ovlašćenja, u svom djelokrugu rada, planira, priprema, organizuje i vrednuje sopstveni rad i rad pojedinaca i manje grupe.

Četvrti nivo (IV)

Član 6

Četvrti nivo(IV) ima dva podnivoa, i to: podnivo jedan (IV1) i podnivo dva (IV2).

Podnivo jedan (IV1) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: sistematična i cjelovita opšta i stručna znanja u disciplini ili oblasti rada, koja uključuju povezivanje činjenica i teorijskih principa i omogućavaju dalje sistematično učenje;

2) vještine: primjena različitih kognitivnih i praktičnih vještina, baziranih na teorijskim znanjima i principima, neophodnih za rješavanje problema i izvršavanje različitih zadataka u oblasti rada ili disciplini;

3) kompetencije: samostalnost u rješavanju zadataka unutar discipline ili oblasti rada, uz predviđanje posljedica donesenih odluka i postupaka; odgovornost za sopstveni rad i rad grupe i vrednovanje rezultata rada prema utvrđenim kriterijumima.

Podnivo dva (IV2) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: specijalistička stručna znanja u užoj stručnoj oblasti o procesima, alatima, materijalima i uređajima;

2) vještine: razumijevanje teorijskih principa i njihova primjena u praksi i u rješavanju problema; izvođenje raznovrsnih, više zahtjevnih i specifičnih zadataka u djelimično nepredvidljivim situacijama, uz upotrebu različitih alata, uređaja i metoda;

3) kompetencije: samostalnost u rješavanju različitih i specifičnih problema u stručnom području; pripremanje i organizovanje sopstvenog rada i rada drugih i odgovornost za njihov rad; sposobnost prenošenja znanja iz svog djelokruga rada drugima; vrednovanje sopstvenog rada i rada grupe prema opštim i specifičnim kriterijumima u stručnom području.

Peti nivo (V)

Član 7

Peti nivo (V) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: sveobuhvatna sistematična stručna znanja u određenoj oblasti rada, koja omogućavaju kritičko razumijevanje koncepata, principa, tehnologija i metoda rada;

2) vještine: izvođenje velikog broja raznovrsnih, kompleksnih i složenih radnih zadataka u novim i nepoznatim situacijama, uz primjenu različitih metoda, tehnika i postupaka rada;

3) kompetencije: samostalnost u odlučivanju u novim i nepoznatim situacijama unutar djelokruga svog rada, uvođenje promjena i poboljšanja pri planiranju i organizaciji radnih procesa koji utiču na poboljšanje kvaliteta poslova i zadataka; odgovornost za uspješnost rada grupe, vrednovanje svoga rada, rada grupe i procesa.

Šesti nivo (VI)

Član 8

Šesti nivo (VI) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: pokazuje širok i integrisani dijapazon teorijskih i praktičnih znanja iz predmeta ili discipline koji omogućava razumijevanje i primjenu znanja struke u području studiranja; koristi znanje koje se zasniva na aktuelnim dešavanjima i kritički razmišlja o određenom predmetu ili disciplini; pokazuje kritičko razmišljanje o vlastitom kreativnom potencijalu, i sposobnost izbora i primjene glavnih teorija i principa, koncepata i terminologije u datoj oblasti; pronalazi argumente za rješavanje problema u okviru svoje oblasti i iste umije da zastupa;

2) vještine: vlada određenim metodama, vještinama, tehnikama/praksom i materijalima povezanim sa predmetom ili disciplinom, od kojih su neke specijalizovane ili napredne; primjenjuje rutinske metode ispitivanja i/ili istraživanja; prikuplja i tumači relevantne podatke u svojoj oblasti, koristeći čitav dijapazon izvora; daje kritičku ocjenu stručnih problema i/ili sintezu ideja, koncepata, informacija i pitanja; koristi niz opštih vještina, prati i primjenjuje razvoj novih tehnika i tehnologija; prepoznaje glavne probleme na osnovu istraživanja i kroz integrisanje znanja iz novih ili međudisciplinarnih oblasti pokazuje sposobnost da vrši selekciju i primjenjuje odgovarajuća sredstva kako bi riješio probleme i završio zadatke; primjenjuje znanje na načine koji pokazuju profesionalni pristup radu i praksi i pokazuje sposobnost da samostalno razvija ideje i argumente; ima sposobnost rješavanja problema; sposoban/a je da formira mišljenja na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija; pokazuje svijest o sopstvenim potencijalima i motivaciju za unapređivanje sopstvenog znanja, vještina i kompetencija;

3) kompetencije: pokazuje sposobnost rukovođenja, kao i inovativne sposobnosti u nepoznatim i nepredvidivim radnim kontekstima koristeći niz tehnika; rješava probleme koji uključuju mnogo faktora u uslovima u kojima ne postoje adekvatni izvori relevantnih informacija; samostalan/a je u preuzimanju inicijative u nekim manje zahtjevnim aktivnostima na realizaciji određenog predmeta/discipline; preuzima određenu odgovornost za rad i obuku drugih i konstantno vrednuje sopstveni rad i odgovornost prema poslu; pokazuje sposobnost timskog rada pod vođstvom drugih kompetentnih lica; pokazuje kreativnost u razvoju projekata i inicijativa; donosi sud na osnovu socijalnih i etičkih pitanja koja se javljaju u toku rada i učenja, tražeći smjernice (uputstvo) gdje je to potrebno.

Sedmi nivo (VII)

Član 9

Sedmi nivo (VII) ima dva podnivoa, i to: podnivo jedan (VII1) i podnivo dva (VII2).

Podnivo jedan (VII1) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: pokazuje teorijsko i praktično znanje koje predstavlja osnovu za originalnost pri stručnom radu i/ili primjeni ideja; integriše većinu glavnih stručnih oblasti, terminologija i konvencija na nivou discipline (ili skupa povezanih predmetnih oblasti kao što je to slučaj u medicini); razvija visoko specijalizovana teoretska i praktična znanja u određenom predmetu/disciplini u nizu povezanih predmetnih oblasti zasnovanih na relevantnim naučnim saznanjima; pokazuje poznavanje aktuelnih pitanja i trendova u jednom ili više

predmeta/disciplina i povezanih predmetnih oblasti i pokazuje svijest i razumijevanje glavnih teorija, principa, koncepata, kao i sposobnost da ih primjenjuje; kritički razmatra, konsoliduje i proširuje znanje, vještinu i praksu u sopstvenom predmetu/disciplini; stečeno znanje stvara osnovu za razvoj i primjenu originalnih ideja i rješenja kao i dobru osnovu za dalju specijalizaciju i nastavak obrazovanja, sa ciljem prohodnosti ka višim nivoima kvalifikacija;

2) vještine: koristi niz glavnih vještina, tehnika, praksi i/ili materijala koji su povezani sa predmetom/disciplinom (ili skup povezanih predmetnih oblasti kao što su one u medicini); prati i primjenjuje nove tehnike i tehnologije; primjenjuje određene vještine, prakse i/ili materijale koji su više specijalizovani ili napredni; primjenjuje niz standarda i specijalizovanih istraživačkih sredstava i tehnika ispitivanja i pokazuje sposobnost da učestvuje u naučnom istraživanju; dijagnostikuje, definiše i analizira složene probleme u svojoj oblasti, izvodi zaključke i daje preporuke koristeći i integrišući znanje iz svoje, kao i iz drugih srodnih oblasti; razvija originalne i kreativne odgovore na neke probleme i pitanja; pokazuje sposobnost da kritički napravi procjenu sopstvenog učinka i motivaciju za kontinuirano unapređivanje sopstvenog znanja, vještina i kompetencija; ima sposobnost za timski naučnoistraživački rad i posebnost individualnog doprinosa radu;

3) kompetencije: pokazuje sposobnost da efikasno radi na konkretnom i/ili multidisciplinarnom predmetu kao član tima, doprinoseći novom načinu razmišljanja i rješavanja problema; radi profesionalno pod vođstvom u saradnji sa kolegama i kvalifikovanim licima iz prakse; preuzima odgovornost za sopstveni rad i/ili odgovornost za rad drugih; pravi kritičke osvrtne na sopstvenu i tuđe uloge i odgovornosti, pokazuje sposobnost da radi i upravlja situacijom u raznim nepoznatim i složenim uslovima rada i istraživačkim oblastima i rješava probleme u tim kontekstima; samostalan/a je i preuzima inicijativu u radu ili zadacima koji su povezani sa radom i/ili istraživanjem; učestvuje u profesionalnim diskusijama, formuliše i prezentuje argumente i rješenja za glavne probleme iz naučne oblasti i profesije; bavi se kompleksnim etičkim i profesionalnim pitanjima u skladu sa trenutnim propisima i profesionalnom orijentacijom.

Podnivo dva (VII2) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: pokazuje visokospecijalizovano teorijsko i praktično znanje koje integriše većinu glavnih oblasti predmeta/discipline, poznavanje terminologije i konvencija; koristi teorijska i praktična znanja koja su povezana sa najnovijim naučnim dostignućima; pokazuje kritičko razumijevanje glavnih teorija, principa, koncepata i pitanja koja se odnose na predmet/disciplinu u svojoj oblasti i na presjecima različitih oblasti; pokazuje originalnost i kreativnost u primjeni sopstvenog znanja; ima dobru osnovu za bavljenje naučnoistraživačkim radom i dalje napredovanje u nauci u pravcu sticanja diplome doktora nauka;

2) vještine: koristi široki dijapazon vještina, tehnika, praksi i/ili materijala koji su povezani sa predmetom/disciplinom, uključujući i niz onih koje su specijalizovane i predstavljaju najnovija dostignuća; koriste informacije iz najnovijih naučnih otkrića; koristi niz naprednih i specijalizovanih opštih vještina; sposoban/a je da primjenjuje niz standarda i specijalizovanih istraživačkih ili ekvivalentnih sredstava i tehnika u istraživanju; identifikuje problem/e na osnovu istraživanja, korišćenjem najnovijih saznanja ili praksi iz svoje ili iz međudisciplinarnih oblasti; bavi se složenim pitanjima i donosi odluke u situacijama kada ne postoje potpuni ili dosljedni podaci/informacije; pokazuje originalnost i kreativnost u primjeni znanja, vještina, praksi tokom rada na predmetu; komunicira sa svojim kolegama i kolegama višeg ranga i specijalistima; pokazuje motivaciju za kontinuiranim usavršavanjem sopstvenog naučnog znanja; sposoban/a da objasni rezultate i metode projekata stručnoj publici i laicima kroz upotrebu odgovarajućih tehnika;

3) kompetencije: ima značajnu autonomiju i inicijativu u vođenju aktivnosti; pokazuje sposobnost da upravlja i uvodi novine u složene i nepoznate radne i nastavne kontekste; ima sposobnost da rješava probleme u uslovima nepostojanja relevantnih informacija; preuzima odgovornost za svoj rad kao i značajan dio odgovornosti drugih; vrši evaluaciju učinka tima i

posjeduje vještine potrebne za upravljanje projektima; posjeduje inovacionu sposobnost i sposobnost argumentovanog rješavanja problema; pokazuje leaderske vještine i/ili preuzima inicijativu; može da radi u složenim etičkim i društvenim okolnostima i donosi odluke u vezi sa pitanjima za koja trenutno nema propisa ili smjernica.

Osmi nivo (VIII)

Član 10

Osmi nivo (VIII) opisuje se kroz znanje, vještine i kompetencije, i to:

1) znanje: pokazuje široki dijapazon znanja iz određene oblasti istraživanja; koristi stručno znanje za kritičku analizu, vrednovanje i povezivanje složenih ideja koje su potpuno nove u nekoj oblasti; obogaćuje ili redefiniše postojeće znanje i/ili profesionalnu praksu u jednoj oblasti i/ili više oblasti koje se preklapaju; formira ili rukovodi naučnoistraživačkim timom, samostalno povezuje, interpretira i prezentuje rezultate naučnog istraživanja;

2) vještine: bira i koristi odgovarajuće metodologije; pokazuje napredne vještine u prikupljanju, upravljanju, dobijanju i analizi podataka u složenim okruženjima; primjenjuje visokorazvijene informacione, naučno-obrazovne i tehnološke vještine, kao i vještine za upravljanje projektima i ekspertizu u naučnom istraživanju; ima sposobnosti da tumači podatke i brani argumente; posjeduje vještinu za komunikaciju sa naučnom zajednicom na visokom nivou; pokazuje ekspertizu u diseminaciji i objavljivanju naučnih rezultata i radova; posjeduju sposobnost naučnog povezivanja sa kolegama u okviru istraživačkih oblasti; ima sposobnost odlične komunikacije na jednom od najčešće korišćenih stranih jezika u međunarodnoj istraživačkoj zajednici; vodi, istražuje i razvija projekat kojim rukovodi, dijagnostikuje problem i donosi rješenje na osnovu nepotpunih i ograničenih informacija;

3) kompetencije: identifikuje oblast istraživanja; pokazuje sposobnost da samostalno sprovodi istraživanje; rješava probleme integracijom složenih i ponekad nepotpunih izvora znanja u novim i nepoznatim kontekstima; bira, planira i pokreće rad u istraživanju na izvodljiv način; poštuje etička načela u istraživanju; doprinosi originalnosti istraživanja u datoj oblasti; ima sposobnost unapređivanja znanja ili primjenjivanja znanja u novom kontekstu (koji prethodno nije istraživao) ili unapređivanja metodologije; reaguje na socijalne i etičke probleme koji se javljaju tokom rada i učenja; pokazuje kvalitete u upravljanju i sposobnost za inovacije u nepoznatim, složenim ili nepredvidivim radnim ili nastavnim kontekstima; pokazuje posvećenost, odlučnost i istrajnost u radu.

Stupanje na snagu

Član 11

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01-345/4

Podgorica, 6. oktobra 2011. godine

Ministar

Slavoljub Stijepović, s.r.